Nieuw Leven in de Lus van Linne

Brochure bij de Planstudie-MER, december 2010

Het project "Nieuw Leven in de Lus van Linne" ontwikkelt bijna 200 hectare dynamische en soortenrijke riviernatuur en levert een aanzienlijke bijdrage aan de hoogwaterbescherming in Midden-Limburg.
Ballast Nedam Grondstoffen realiseert, met private middelen, een robuust natuurkerngebied, met een meerwaarde die uitstraalt naar het gehele Maasplassengebied.

In december 2010 is de ontwerp- en milieueffectstudie voor het project afgerond. Het rapport van deze fase, de Planstudie-MER, geeft omwonenden, overheden en andere betrokkenen inzicht in de exacte plannen, de achterliggende overwegingen en de consequenties voor de omgeving.
De Planstudie-MER ligt begin 2011 ter visie, samen met het voorontwerp van het bestemmingsplan.

Het plangebied “De Lus van Linne”

De Lus van Linne is een grote uiterwaard in de gemeente Roermond die wordt omsloten door de grootste meanderbocht van de Maas. Het plangebied ligt direct beneden de stuw Linne en is in de twintigste eeuw grotendeels vergraven voor de winning van grind voor de Nederlandse Spoorwegen. In het gebied liggen drie halfdiepe tot diepe plassen (samen 90 hectare) die worden omgeven door landbouwgronden (80 hectare) en natuurterreinen (ruim 20 hectare). Het geïsoleerde gebied is niet opengesteld en slechts bereikbaar via de sluizen bij Osen of via de stuw van Linne.

De Lus van Linne is eigendom van de initiatiefnemer Ballast Nedam Grondstoffen (150 ha) en de Stichting het Limburgs Landschap (25 ha). Alle aangrenzende gronden zijn staatseigendom.

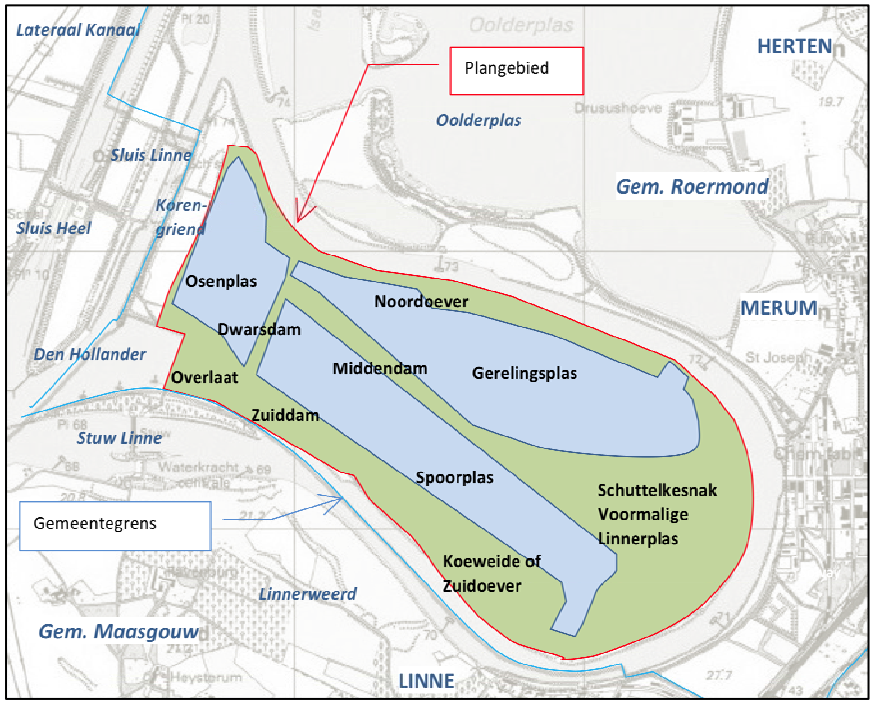

De reeds ondiepe oostzijde van Spoorplas, omgeven door ooibos Peupelensteen, april 2007.

Het Voorkeursalternatief VKA

Het project “Nieuw Leven in de Lus van Linne” zet in op een natuurgerichte herinrichting van het gebied door winning van de nog aanwezige grindvoorraden in de ondergrond.
In de Planstudie-MER wordt het “Voorkeursalternatief VKA” beschreven en vergeleken met een aantal alternatieven en varianten.

Het Voorkeursalternatief VKA omvat, kort samengevat, de volgende ingrepen:

- Door verplaatsing van de centrale scheidingsdam tussen de Gerelingsplas en de Spoorplas ontstaat een optimaal stroombeeld bij hoogwater.
- In het centrale deel van de Lus van Linne wordt een drietal brede, ondiepe geulen aangelegd met lage instroomdrempels en overlaten. Deze ingreep leidt tot forse daling van de hoogwaterstanden.
- De Spoorplas en delen van de Osenplas worden verondiept met de vrijkomende dekgronden en met zand uit de ondergrond van de Gerelingsplas.
- De voormalige, met dekgrond opgevulde, Linnerplas wordt heringericht tot een zandige, frequent overstroombare kronkelwaard “Schuttelkesnak”.
- De nu niet toegankelijke uiterwaard wordt opengesteld voor natuurgerichte recreatie. De Osenplas krijgt een invaart, en wordt ingericht als een nieuw vaardoel in de Maasplassen, voor een bezoek aan het natuurgebied, de stuw Linne of het sluizencomplex bij Osen. De Gerelingsplas zal voor kleine, stille, langzaam varende (motor)jachten alleen in de zomermaanden toegankelijk zijn.
- Er wordt zo spoedig mogelijk gestart met begrazing als natuurlijk sleutelproces. Daartoe wordt een hoogwatervrije terp aangelegd als vluchtplaats voor fauna bij hoogwaters. Het terreinbeheer wordt zodra mogelijk overgedragen aan een professionele natuurbeherende organisatie. Stichting het Limburgs Landschap is de eerste gegadigde.
- Reeds bestaande natuurterreinen (zachthoutooibos Peupelensteen, overlaat Osen, ondiepe delen Spoorplas, oeverwal Koeweide) worden uiteraard gehandhaafd.

De Zwarte Wouw (Milvus migrans) staat symbool voor de ambitie van het project “Nieuw Leven in de Lus van Linne”. Deze in Nederland nog zeer zeldzame broedvogel van rivierbegeleidende bossen zou in de Lus van Linne een geschikt leefgebied moeten kunnen vinden. Foto: Mark Zekhuis, Saxifraga.

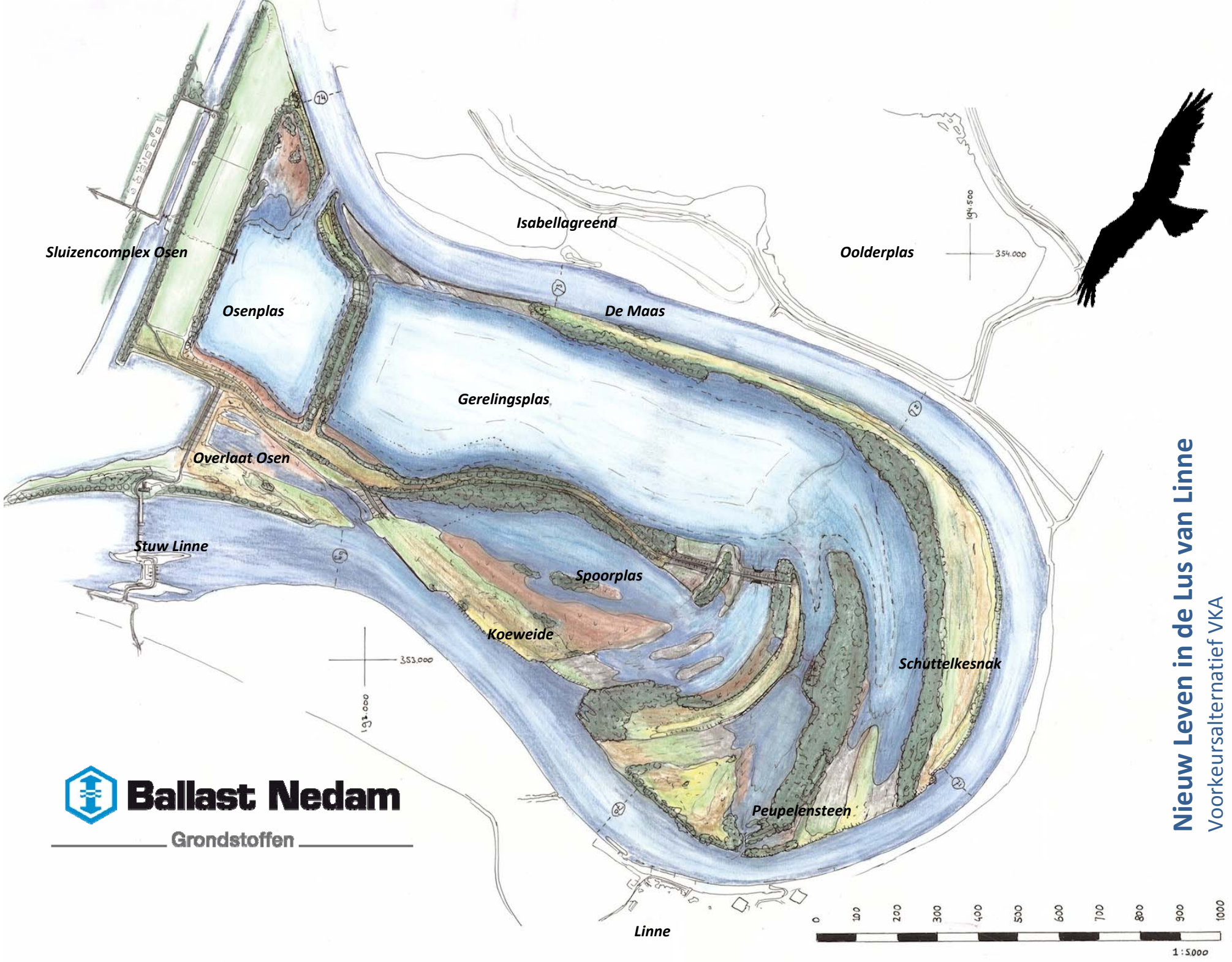

Ballast Nedam
Grondstoffen

Nieuw Leven in de Lus van Linne

Voorkeursalternatief VKA

Robuuste natuurontwikkeling

Hoofddoel van het project "Nieuw Leven in de Lus van Linne" is het realiseren van de robuust natuurkerngebied. Uit de Planstudie-MER blijkt dat het project alle natuurontwikkelingsdoelen, zoals opgenomen in het Stimuleringsplan Natuur, Bos & Landschap (2009), weet te realiseren. De EHS wordt privaat gerealiseerd zonder publieke middelen.

Door de verlaging van de uiterwaard tot grindrijke oevers, het aanleggen van meestromende geulen, de aanleg van eilanden en het verondiepen van de half-diepe plassen worden gunstige condities geschapen voor de ontwikkeling van een compleet pallet aan riviergebonden natuur. Er ontstaat ruimte voor morfologische processen, steilranden, stroomgeulen, opwassen en droogvallende platen. Door de introductie van begrazing in natuurlijke dichtheden komt een soortenrijk mozaïek van graslanden, struwelen, moerassen en ooibossen tot ontwikkeling. De natuurfunctie van de plassen wordt versterkt door de vlakke en bosrijke oevers, het grotere aandeel aan ondiep water en een zandige-grindige bodem.

Daarmee draagt het project ook bij aan de realisatie van de Kaderrichtlijn Water. De riviervissen en andere dieren (macrofauna) van ondiep stromend water zullen sterk profiteren. Het areaal en de diversiteit aan oever- en waterplantvegetaties nemen toe. De kans op algenbloei neemt af.

Slechts een klein areaal bestaande natuur gaat verloren (minder dan 4 hectare aangeplant, sterk verruigd bos op de centrale dam). Alle thans reeds waardevolle natuurlijke terreinen (meer dan 20 ha) en de fraaie vrij eroderende oevers langs de Maas blijven behouden.

Per saldo is er sprake van een forse kwaliteitsverbetering. Het project verdubbelt het oppervlak ondiep water, moeras en natuurlijke oevers tot meer dan 30% van het gebied. Het aandeel diep water neemt af.

Verbindingsgeul tussen de Maas en de Spoorplas. Aanzet voor de toekomstige nevengeul door het gebied en van de avond op de Spoorplas, april 2007.

Het project "Nieuw Leven in de Lus van Linne" levert ruim 20 hectare meer natuur dan voorzien wordt in het provinciale natuurbeleid. Deze extra natuur is mogelijk inzetbaar als vereffening (saldering) van ontwikkelingen elders langs de Maasplassen.

Forse bijdrage aan de hoogwaterveiligheid

“Nieuw Leven in de Lus van Linne” realiseert een aanzienlijke verlaging van de hoogwaterstanden. Door verleggen van dammen, het verlagen van de uiterwaard, het graven van geulen en de aanleg van robuuste overlaten wordt de afvoercapaciteit van de Maas fors vergroot. Stroomopwaarts van het project, tussen rivierkilometer 64 (Thorn) en 71 (Linne), dalen de hoogwaterstanden. Ter hoogte van de stuw Linne is de waterstandsdaling meer dan 40 centimeter. Bij de dijkringen 78 (Heel), 79 (Thorn-Wessem), 80 (Brachterbeek, Maasbracht) daalt daardoor de overstromingskans van de Maaskaden.

Het Voorkeursalternatief VKA blijkt de effectiviteit van het retentiegebied Lateraal Kanaal West (LKW) niet negatief te beïnvloeden. De inrichting van het gebied zorgt er voor dat in de toekomst met verwachte hogere afvoeren snel kan worden ingespeeld op het effectief blijven inzetten van het retentiegebied.

De Planstudie-MER laat zien dat het waterstandsverlagende effect in sterke mate te controleren is door het aanpassen van kades en overlaten binnen de Lus van Linne.

Het areaal morfologisch actieve gebieden, de onderlinge verschillen in stromingscondities en de frequentie van doorstroming van de uiterwaard nemen zoals beoogd toe. Tijdens hoogwatergolven ontstaan verspreid door het gebied de gewenste stromingscondities voor verplaatsing van zand en grind.

Verrijking van het recreatieve aanbod

Het project “Nieuw Leven in de Lus van Linne” versterkt de unieke identiteit van de Maasplassen als een met natuur omzoomd watersportgebied. Door het project wordt een robuust natuurgebied toegevoegd aan het recreatief programma van de Maasplassen.

De thans ontoegankelijke Lus van Linne wordt op verschillende manieren ontsloten voor specifiek op natuur gerichte recreatie. De uiterwaard zelf wordt toegankelijk en biedt mogelijkheden voor natuureducatie, natuurobservatie, natuurbeleving en struintochten.
Door de watersport wordt de beschikbaarheid van een vaardoel met een ander, stiller karakter dan de andere Maasplassen sterk gewaardeerd. De Osenplas krijgt een nieuwe invaart naar de Maas, aan de westoever van de plas wordt een steiger aangelegd, alwaar aan land kan worden gegaan voor een bezoek aan het nieuwe natuurgebied, het sluizencomplex bij Osen of de stuw van Linne. Voor kleinere stille boten wordt het mogelijk gemaakt om in de zomermaanden ook de Gerelingsplas te bezoeken. In het beheerplan zal worden vastgelegd hoe daarbij verstoring van de vele watervogels op de plassen zal worden voorkomen.

Weinig negatieve effecten op bestaande waarden

Het project “Nieuw Leven in de Lus van Linne” is een omvangrijk project, waarin gedurende een tiental jaren over zo’n 150 hectare vergravingen, verondiepingen en ontgrondingen plaatsvinden. In totaal wordt plusminus 12 miljoen m^3 grond verzet, waarvan de helft het gebied als primaire bouwgrondstof zal verlaten.

Uit de Planstudie-MER blijkt dat het project, ondanks zijn omvang, slechts in zeer beperkte mate ten koste zal gaan van bestaande waarden en kwaliteiten binnen het plangebied. Archeologische, aardkundige en cultuurhistorische waarden zijn niet in het geding. Alle deelgebieden met reeds goed ontwikkelde natuur blijven behouden. De natuurwaarde van de wel te vergraven percelen en plassen is laag. Er treedt géén schade op aan wettelijk beschermde planten en dieren. De betekenis van de plassen als rust- en foerageergebied voor watervogels blijft behouden en wordt uiteindelijk zelfs versterkt.
De omzetting van agrarische graslanden in natuurgebied heeft géén consequenties voor de populatie ganzen in het Maasplassengebied.

Weinig hinder en overlast tijdens de uitvoering

De uitvoering van het project beslaat naar planning een periode van tien tot twaalf jaar. Gedurende die jaren is sprake van een stapsgewijze realisatie van de planonderdelen.

Uit de Planstudie-MER blijkt dat de geluidsbelasting bij de uitvoering van het Voorkeursalternatief VKA in het dorp Linne steeds ruim binnen de normen valt en derhalve vergunbaar is. Door de inzet van de best beschikbare technieken, een uitgekiende fasering en locatiekeuze van het materieel blijkt overlast door geluid effectief te beperken tot aanvaardbaar te achten niveaus.
Hinder door trillingen, stof of verkeersoverlast treedt niet of slechts zeer beperkt op. Verstoring van mens en natuur kunnen door gerichte voorzorgsmaatregelen adequaat beperkt worden.

Eventuele visuele hinder is slechts beperkt aan de orde. Doordat de beplanting op de Maasoever en rond Peupelensteen tegenover Linne behouden blijft is het werk vanuit het dorp slechts weinig zichtbaar.

Impressie van het toekomstige landschap, gezien vanuit Linne.

Vervolgstappen, procedure

Voor de realisatie van het project zijn een drietal vergunningen vereist. Deze vergunningen worden 2011 aangevraagd. Op de ontwerp-beschikkingen is te zijner tijd inspraak mogelijk:

- Ontgrondingvergunning. In deze procedure worden de effecten en gevolgen van het grondverzet afgewogen, in samenhang met vrijwel alle andere belangen voor zover die niet onder een andere wetgeving vallen. Bevoegd gezag: Provincie Limburg.
- Omgevingsvergunning. Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Een vergunning waarin zowel de milieuvergunning, eventuele kapvergunning, aanlegvergunning als ontheffingen Flora- en faunawet worden samengevoegd. Bevoegd gezag: Gemeente Roermond.
- Waterwetvergunning. Nodig voor het uitvoeren van werken in het overstromingsgebied van de Maas. Omvat zowel de voormalige Wet beheer rijkswaterstaatswerken (eerder Rivierenwet) als de regelgeving rond verontreinigde waterbodems uit Wet Bodembescherming en de Wet verontreiniging Oppervlaktewater. Bevoegd gezag: Rijkswaterstaat Limburg.

Invallen van de avond op de Spoorplas, maart 2010.

Meer informatie op: www.lusvanlinne.nl

De Planstudie-MER bundelt de resultaten van een aantal afzonderlijke effect-onderzoeken. Ten behoeve van dit MER zijn studies uitgevoerd naar de rivierkundige aspecten, de natuurwaarden van het terrein, cultuurhistorie, archeologie, waterkwaliteit, waterbodems, grondwaterstromingen en geluid.

Op de projectwebsite *www.lusvanlinne.nl* zijn de rapporten van deze achterliggende deelonderzoeken te raadplegen. Op de website zijn ook de diverse plandocumenten te raadplegen die in een eerder stadium zijn opgesteld.

Ballast Nedam
Grondstoffen